

VANTAAN TUOTTAVUUS- JA KASVUOHJELMA 2021-2025

TUOTTAVUUS- JA
KASVUOHJELMATOIMIKUNTA 1.2.2021

**Vantaa
Vanda**

Tuottavuus- ja kasvuohjelman laatiminen

- Vantaan pidemmän aikavälin rakenteelliset talouden haasteet sekä koronavirusepidemian suuret ja kauaskantoiset talousvaikutukset Vantaalle ovat niin suuria, että kaupunginhallitus päätti 4.5.2020 käynnistää valmistelun tuottavuus- ja kasvuohjelman laatimiseksi Vantaan kaupungille 31.12.2020 mennessä.
- Ohjelman tuli sisältää ehdotuksia
  - ✦ tarvittavista rakenteellisista muutoksista
  - ✦ toimenpiteistä kaupungin tulotason kehittämiseksi
  - ✦ pitkän aikavälin kulutason tavoitetasoista sekä
  - ✦ investointihankkeiden aikataulutuksesta ja investointitalouden tavoitetasoista.

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunta

- Tuottavuus- ja kasvuohjelman laatimisen tueksi perustettiin luottamushenkilöistä koostuva toimikunta.
- Toimikunnan tehtävänä oli toimia ohjelman valmistelun ohjausryhmänä, jolle raportoidaan säännöllisesti valmistelun etenemisestä ja jossa linjataan jatkovalmistelua.
- Toimikunnan tehtäväksi annettiin myös tehdä ehdotus seuraavan valtuustokauden talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista.
- Toimikunnan jäseniksi nimettiin kaupunginhallituksen puheenjohtajisto, vaaleissa valittujen valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä lisäksi yksi jäsen kahdesta suurimmasta puolueesta.
- Kaupunginvaltuuston puheenjohtajistolla oli läsnäolo- ja puheoikeus toimikunnan kokouksissa.
- Toimikunnan puheenjohtajana toimi Sari Multala ja varapuheenjohtajana Säte Tahvanainen.

Taloushaaste on mittava

- Vuosikate olisi saatava vastaamaan poistojen tasoa, jotta käyttötalous olisi tasapainossa eli tilikauden tulos vähintään 0 euroa.
- Käytännössä n. 115–120 milj. euron vuosikatetaso on välttämättömyys tasapainon saavuttamiseksi.

- Vantaalla on taseessa ylijäämiä n. 400 milj. euroa, mutta suuret vuosittaiset alijäämät syövät sen nopeasti.
- Lisäksi velkaantuminen olisi hyvin voimakasta, jos investointeja ei pääosin saada katettua vuosikatteella.
- Valtio on myöntänyt kunnille koronavirusepidemiaan liittyen taloudellista lisätukea vuosille 2020 ja 2021. Valtion lisätukea tarvitaan vuoden 2021 jälkeenkin - omin voimin kunnat eivät selviä epidemian aiheuttavista negatiivisista talousvaikutuksista.
- Valtion tuen lisäksi tarvitaan kuntien voimakkaita talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja tuottavuuden parantamista.

Tavoitteena talous tasapainoon kolmessa vuodessa

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunta linjasi Vantaan kaupungin talouden tuottavuus- ja kasvutavoitetta seuraavasti:

- Tavoitteena on vuosikatteen kasvattaminen vuosittain siten, että vuosikate vuonna 2023 on 120 milj. euroa, jolloin käyttötalous olisi tasapainossa.
- Tavoitteen saavuttaminen edellyttää 20–40 milj. euron vuosittaisia talouden tuottavuus-, kasvu- ja tasapainottamistoimenpiteitä vuosina 2021–2023, joista puolet tulisi olla vaikutuksiltaan pysyväisluonteisia.
- Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös merkittävää valtion lisätukea kuntatalouteen vuosina 2021–2023 kuntatalouden koronavaurioiden korjaamiseksi.

Vuoden 2021 tuottavuus- ja kasvuohjelman toimenpiteet (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviota)

Tasapainotuksen pääperiaatteet

- Tasapainotusta tehdään etupainotteisesti, vuoden 2021 osuus on suurin.
- Talouden tasapainotuksen merkittävin osuus on kaupungin omissa toiminnoista koostuu 41,0 milj. euroa.
- Valtion tuki auttaa tilannetta, mutta ei täyttänyt tasapainotuksen vähentämiseksi asetettua tavoitetasoa.
- Vuoden 2021 tasapainotus on tehtävä keinoin, jotka pystytään toteuttamaan nopeasti, painotus tulojen lisäyksessä.
- Vuosina 2022 ja 2023 painottuvat enemmän rakenteelliset, pitempää suunnittelua edellyttävät keinot.
- Vuosittaisesta tasapainotuksesta vähintään puolet on saatava pysyviksi.
- Lähtökohtana on, että henkilöstöä ei lomauteta eikä irtisanota.
- Lähtökohtana on, että palvelut säilyvät edelleen hyvinä ja korkeatasoisina.
- Investoinnit pidetään korkealla tasolla, jotta niillä on elvyttävää vaikutusta Vantaalle.
- Vuosikate vuonna 2021 saadaan nousemaan 68 milj. euroon kaupungin omin toimin ja valtion lisätuen avulla, lähtötilanne kehysvaiheessa oli 0. Vuonna 2021 näillä toimilla kaupungin tilikauden alijäämäennuste on -28 milj. euroa.

Tasapainotuksen pääkohteet vuonna 2021

- Kiinteistöverojen korotus 17,7 milj. euroa
- Maanmyyntitulojen kasvattaminen 4 milj. euroa
- Muun omaisuuden myyntitulojen (myyntivoitto) kasvattaminen 10 milj. euroa
- VTK:n kaupungilta perimien vuokrien vuokratason alentaminen 1 milj. euroa
- Toimialojen toimenpiteet 8,3 milj. euroa (tarkempi erittely liitteessä)

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan ehdotus vuosien 2022-2023 talouden tasapainottamisen linjauksiksi

Vuosien 2022-2023 talouden tasapainotus

- Nykyinen voimassa oleva taloussuunnitelma 2021-2024 on rakennettu siten, että käyttötalous on vuonna 2023 tasapainossa
- Ehdotuksena tuottavuus- ja kasvuohjelman vuosien 2022-2023 käyttötaloustavoitteeksi ovat nykyisen taloussuunnitelman vuosien 2022-2023 vuosikate-tavoitteet

<u>VUOSI</u>	<u>VUOSIKATE</u>	<u>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</u>
TS 2021	68 M€	-28,4 M€
TS 2022	94 M€	-15,7 M€
TS 2023	112 M€	+0,4 M€
TS 2024	121 M€	+5,8 M€

- Vuosikate on keskeinen tunnusluku ja elementti käyttötalouden tasapainottamisessa
- Vuosikatetavoite on tavoitteen asettamisen kannalta perusteltua, sillä muutavassa Korona-taloussympäristössä esim. menojen kasvuprosentin, verotulokehityksen ja valtion kuntatuen ennakointi on hankalaa kovin kauaa ennen talousarvion hyväksymistä, mutta vuosikatetavoite voidaan asettaa selkeästi
- Jos kaupungin taloussympäristö kehittyy suotuisasti, helpottaa se vuosikatetavoitteen saavuttamista
- Vastaavasti tiukka taloustilanne edellyttää tiukempia taloustoimia vuosikatetavoitteen saavuttamiseksi
- Vuosikatetavoitteen toteutus edellyttää
  - Vuonna 2021 41 miljoonan euron tasapainotusta
  - Vuonna 2022 20 miljoonan euron tasapainotusta
  - Vuonna 2023 20 miljoonan euron tasapainotusta
- Puolet tasapainotustavoitteesta on oltava pysyviä vaikutukseltaan

Tasapainotuksen yleisiä linjauksia ja keinoja vuosina 2022-2023

- Vuosien 2022-2023 talousarviovalmistelu tapahtuu ns. normaalin talousarvion vuosiprosessin mukaisesti
- Talouden tasapainottamiseksi ja vuosikatteen kasvattamiseksi voidaan käyttää mm. seuraavia keinoja:

Tulojen kasvattaminen

- Verotuottojen kasvattaminen (mm. väestönkasvu, työllisyyden paraneminen, yritysten myönteinen tuloskehitys, verotettavien kiinteistöjen määrän kasvu rakentamisen myötä)
- Maanmyyntituottojen kasvattaminen
- EU-rahoitusmahdollisuuksien ja muun ulkoisen rahoituksen hyödyntämisen lisääminen
- Maksujen ja taksojen tarkastelut
- Omaisuuden myynnit harkitusti

Tuottavuuden kasvattaminen

- Palvelujen kustannustehokkuuden lisääminen
- Prosessien ja palveluketjujen kehittäminen
- Digitalisaation hyödyntäminen
- Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen
- Ostopalvelujen kilpailutukset ja tuottavuuden kasvattaminen
- Tilatehokkuuden kasvattaminen, etätyön ja etäkokousten lisääntymisen huomiointi
- Investointien kustannustehokkuus ja priorisointi
- Kuntayhtymien omistajaohjauksen vahvistaminen

Rakenteelliset muutokset

- Palvelujen uudelleen organisoinnit ja järjestämistavat
- Kumppanuusmallit
- Palveluverkon tarkastelut

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan ehdotus seuraavan valtuustokauden 2022-2025 talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista

Vuosikatetavoite

- Vuosikatetta tulee nostaa valtuustokauden päättymiseen mennessä, jotta perusinvestoinnit (n. 150 milj. euroa vuosittain) pystytään rahoittamaan ilman nettolainanoton kasvua. Tähän tarvitaan noin 130 milj. euron vuosikate.
- Ehdotus: Vuoden 2025 vuosikatetavoite vähintään 130 milj. euroa

Tuottavuustavoitteen asettaminen

- Kiinteä prosenttirajoite menojen kasvuprosentille on ongelmallinen toimintaympäristön muutosten näkökulmasta. Sen tavoitteellisuusasteeseen vaikuttavat mm. inflaatio, palkkaratkaisut, kuntien uudet tehtävät, väestönkasvun muutokset.
- Helsingissä käytössä kaava, jolla laskennallinen kasvuprosentti määritetään taloussuunnittelun pohjaksi. Se osittain poistaa em. ongelmia:

Väestönkasvun %-muutos + Peruspalvelujen hintaindeksin %-muutos
- Tuottavuuden parantaminen 0,5 prosenttiyksikköä = Kasvuprosentti

- Ehdotetaan samanlaista tuottavuuskaavaa Vantaalle seuraavalle valtuustokaudelle:

Väestönkasvun %-muutos + Peruspalvelujen hintaindeksin %-muutos
- Tuottavuuden parantaminen 0,5 prosenttiyksikköä = Kasvuprosentti

Kasvuprosenttia käytetään tavoitteellisena lukuna talousarviovalmistelussa koko Vantaan toimintamenojen kehitystä arvioitaessa. Kuntien uudet lakisääteiset tehtävät ja sisäisten vuokrien muutokset tarkastellaan erikseen, niissä vastaavat tulot kompensoivat menojen kasvua.

Investointitavoitteet

- Ehdotus: Kaupungin omien investointien omarahoitusosuus vuosina 2022-2025 enintään 600 milj. euroa. Tämän lisäksi investointitasoa voi kasvattaa mahdollinen ratikkapäätös.

Pitkäaikaisen lainakannan tavoitteet

- Ehdotus: Kaupungin pitkäaikainen asukaskohtainen lainamäärä enintään 4200 e/asukas vuonna 2025. Vantaan ratikan rakentamisen lähtiessä liikkeelle vuonna 2024 asukasmääräinen lainamäärä voi olla enintään 4600 e/asukas vuonna 2025
- Ehdotus 2: Konsernin pitkäaikaiselle lainamäärälle asetetaan valtuustokauden strategiassa tavoitetaso

LIITE

Vuoden 2021 toimialakohtaiset toimenpiteet, 8,3 milj. euroa (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviota)

Toimialakohtainen talouden tasapainotus

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan menojen vähentäminen 1,57 milj. eurolla. Kotihoidontuen kuntalisän pienentäminen 1.4.2021 alkaen, jonka vaikutus 570 000 euroa, jolloin toimialan muiden toimenpiteiden osuudeksi jää 1,0 milj. euroa.
- Kaupunkikulttuurin toimialan tulojen lisääminen 0,3 milj. eurolla ja menojen vähentäminen 1,0 milj. eurolla.
- Kaupunkiympäristön toimialan tulojen lisääminen 1,3 milj. eurolla ja menojen vähentäminen 1,9 milj. eurolla.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan menojen vähentäminen 1,0 milj. eurolla.
- Kaupunginjohtajan toimialan menojen vähentäminen 1,2 milj. eurolla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Kotihoidontuen kuntalisän pienentäminen 1.4.2021 alkaen	570 000 e
Selvitetään ryhmäperhepäiväkotien palveluverkko	291 000 e
Perhepäivähoitajien väheneminen (7 htv)	220 000 e

Käytetään Varian saamaa lisäsuoritepäätöstä tasaamaan säästöpainneiden vaikutuksia vuosina 2021–2023, pidetään Varian opetus nykytasolla	123 000 e
Selvitetään aikuislukioiden palveluverkko ja opetusmenetelmät	50 000 e
Säästöt henkilöstömenoissa (sis. ruotsinkielisten palveluiden, yhteisten palveluiden ja lukioiden henkilöstömenosäästöjä)	112 000 e
Säästöt materiaali- ja koulutuskustannuksista ym. (sis. perusopetuksen, ruotsinkielisten palveluiden, lukioiden ja yhteisten palveluiden säästöjä)	204 000 e
Yhteensä	1 570 000 e

Kaupunkikulttuurin toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Tulojen lisäykset:

Liikuntapalvelut

Käynti- ja kurssimaksujen korotukset 250 000 e

Kulttuuripalveluiden nettoyksiköt (musiikkiopisto- ja kuvataidekoulu)

Lukukausimaksujen korotukset 40 000 e

Muut lisätulot (järjestötilojen vuokrakorotukset, omaisuuden myynti) 40 000 e

Yhteensä 330 000 e

Menojen vähennykset:

Bruttoyksiköiden yhteiset

Säästöt henkilöstömenoissa (rekrysaastöt, Seureostot, uimahallin remontti)	200 000 e
Säästöt palveluostoissa (tapahtumat, kurssitoiminta, siivouspalvelut)	93 500 e
Säästöt aineissa ja tarvikkeissa (kirjaston aineisto, työpajatoiminta, painotuotteet)	50 000 e
Muut sopeuttamiskeinot (vähennetään monitoimilaitteita)	18 000 e

Yhteiset palvelut

Luovutaan toimitiloista (Lauhatien järjestötila, Kielotie 20:n toimisto)	81 000 e
--	----------

Kulttuuripalveluiden bruttoyksiköt

Luovutaan suurista toritapahtumista ja itsenäisyyspäivän juhlasta	160 000 e
Supistetaan museoiden näyttelytoimintaa	30 000 e
Luovutaan toimitiloista (museon varasto)	20 000 e

Kulttuuripalveluiden nettoyksiköt

Rekrysaastöt	39 000 e
Säästöt palveluostoissa	17 500 e

Kirjastopalvelut

Sunnuntaiaukiolojen rajaaminen	110 000 e
--------------------------------	-----------

Kuntalaispalvelut

Luovutaan toimitiloista (Kielotie 28 toimisto, Kafnet)	101 000 e
--	-----------

Nuorisopalvelut

Luovutaan Kukkonotkon leirikeskuksen palveluostoista	85 000 e
--	----------

Liikuntapalvelut

Kohdennetaan säästöjä eri kohteista	30 000 e
-------------------------------------	----------

Yhteensä 1 035 000 e

**Kaupunkiympäristön toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021
(sisältävät myös kehysvaiheen säästövelvoitteen 2,0 milj. euroa -> yhteensä
3,2 +2,0 = 5,2 milj. euroa)**

Tulojen lisäykset:

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Rakennusvalvontatulot	200 000 e
Muut taksankorotukset	70 000 e

Kiinteistöt ja tilat

Kaupunkimittauksen taksojen korotus	150 000 e
-------------------------------------	-----------

Kadut ja puistot

Maanlajitysmaksut	700 000 e
Lumenlajitysmaksut	350 000 e
Pysäköintivirhemaksun korotus	100 000 e
Maksullinen pysäköinti: Pysäköintimaksun korotus ja liityntäpysäköintimaksu	300 000 e
Muut taksankorotukset	100 000 e

Yhteensä 1 970 000 e

Menojen vähennykset:

Yhteiset palvelut

Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	250 000 e
---	-----------

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	150 000 e
---	-----------

Kiinteistöt ja tilat

Vähennetään rakennusten kunnossapitotöitä	600 000 e
Vähennetään pihojen varusteiden ja kasvillisuuden hoitoa	200 000 e
Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	800 000 e

Kadut ja puistot

Luovutaan yksityisteiden kunnossapidosta ja korjausavustuksista	300 000 e
Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	900 000 e

Yhteensä 3 200 000 e

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Perhepalvelut

Säästö Seuren sijaisten käytössä, ylitöiden tekemisessä ym. henkilöstömenoissa	400 000 e
Tavoitevalmennusryhmät asiakkaille kotiin annetun tuen sijasta	150 000 e
Muita yksittäisiä alle 20 te toimenpiteitä yht.	50 000 e

Terveyspalvelut

Diagnostiikka-ostojen järkevöittäminen, Laboratoriopalveluiden ostomäärän vähentäminen HUS:ilta 2 % - 10 %	100 000 e
Vantaan oma lääkäri vs. vuokralääkäri; säästö per lääkäri 0,1 me/vuosi	80 000 e
Päihde- ja mielenterveyspalvelut; Liikkuva terveysneuvonta omaksi toiminnaksi	90 000 e
Rajakylän neuvolan siirtäminen Hakunilan neuvolan yhteyteen	80 000 e

Yhteensä 950 000 e

Kaupunginjohtajan toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Palkattomat vapaat, säästövapaat ja lomarahen vaihto koko kaupunkia koskien	600 000 e
IT-palveluportfolion (sovellukset & palvelut & laitteet) läpikäynti ja karsinta	300 000 e
Taloushallinnon robotiikan lisääminen	100 000 e
Kuntouttava työtoiminta	100 000 e
Muut säästötoimenpiteet	100 000 e
Yhteensä	1 200 000 e

